

Warszawa, 15 kwietnia 2024 r.

Ogólne uwagi Polskiej Izby Gospodarczej Zaawansowanych Technologii do Drugiej Rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

- I) Biorąc pod uwagę dynamicznie rosnące znaczenie badań naukowych dla rozwoju zaawansowanych technologii w nowoczesnych gospodarkach światowych, postulujemy o **zwiększenie środków w ramach KPO dedykowanych dla sektora nauki – uczelni, instytutów naukowych PAN i instytutów badawczych - do 10%**.

Dodatkowe środki, z uwagi na krótki czas wdrażania KPO, należałoby skierować na:

1. **inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego sektora nauki** - na dokonanie niezbędnych zakupów na modernizację oraz rozwój infrastruktury badawczej, nowoczesnego wyposażenia laboratoryjnego, maszyn i infrastruktury IT;
 2. **inwestycje na rozwój transformacji cyfrowej sektora nauki**, z uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa i zgodnie z krajowymi strategicznymi kierunkami rozwoju w obszarze cyfryzacji;
 3. **wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w budynkach instytucji sektora nauki** – w tym rewitalizację istniejących budynków, poprawę ich efektywności energetycznej, finansowanie nowych inwestycji (rozpoczętych i planowanych do realizacji), które prowadzą do oszczędności energetycznej, finansowanie inwestycji w OZE przeznaczonych na własny użytek, a nie budowanych dla celów komercyjnych.
- II) Postulujemy o zapewnienie **równego dostępu wszystkim instytucjom sektora nauki do środków KPO**: uczelniom, instytutom naukowym PAN i instytutom badawczym, bez preferencyjnego traktowania wybranych grup, tak jak ma to miejsce obecnie.
- III) Realizacja inwestycji z KPO jest znacznie opóźniona. Kluczowe jest podjęcie **niezwłocznych renegotjacji harmonogramu wdrażania KPO** z Komisją Europejską. Istnieje realne ryzyko, że część inwestycji – biorąc pod uwagę stan przygotowań do ich wdrażania – nie będzie mogła być zrealizowana w wymaganym horyzoncie czasowym.

Uzasadnienie:

W czasie transformacji ustrojowej zniknęły w Polsce całe gałęzie przemysłu, których nie potrafiliśmy odbudować przez 35 lat. Nie mamy ani jednej polskiej firmy zaawansowanej technologii, która byłaby powszechnie rozpoznawalna na światowym rynku. Odbudowa sektora wysokich technologii ma kluczowe znaczenie nie tylko dla zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, ale również konkurencyjności polskiej gospodarki i przemysłu na europejskim i światowym rynku. Nie będzie to możliwe bez zwiększenia nakładów na finansowanie sektora nauki, który ma ogromną rolę w nowoczesnych gospodarkach światowych dla rozwoju zaawansowanych technologii. Dotyczy to szczególnie przedsięwzięć nakierowanych na rozwój współpracy naukowej z przemysłem oraz komercjalizacji wyników badań. W celu dalszego rozwoju opartego o innowacje i nowe technologie

sektor nauki potrzebuje większych środków finansowych, w tym w szczególności tych pochodzących z KPO. W naszej ocenie w każdym z obszarów KPO nauka powinna odgrywać istotną rolę. Obecnie miejscowanie polskiej nauki w KPO jest śladowe, co uniemożliwiać będzie nasze aspiracje do prowadzenia badań na światowym poziomie. Bez zwiększenia środków w KPO na naukę, trudno będzie konkurować z innymi krajami, które zaplanowały w KPO 10%, a nawet znacznie więcej na finansowanie nauki.

Tymczasem wszelkie wskaźniki wskazują na niską innowacyjność polskiej gospodarki i nauki. *European Innovation Scoreboard 2023* plasuje Polskę w grupie najmniej zaawansowanych krajów w zakresie innowacyjności. Nasze uczelnie plasują się na odległych miejscach w międzynarodowych rankingach, a pozycja Polski wśród pozostałych krajów europejskich w zakresie pozyskiwania środków z Programów Ramowych na badania i rozwój (np.: Horyzont Europa) nie zmienia się od lat. Od lat środowisko naukowe boryka się także z negatywnym trendem w zakresie cyrkulacji talentów i zjawiskiem tzw. *brain drain*.

Postulujemy również zapewnienie równego dostępu wszystkim instytucjom sektora nauki do środków KPO. Obecny podział środków budżetowych w ramach KPO dyskryminuje znaczną część instytucji sektora naukowego, w szczególności instytuty naukowe PAN, uczelnie oraz znaczną część instytutów badawczych w zakresie dostępu do środków na inwestycje w badania, innowacje i umiędzynarodowienie.

Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego sektora nauki - na dokonanie niezbędnych zakupów na modernizację oraz rozwój infrastruktury badawczej, nowoczesnego wyposażenia laboratoryjnego, maszyn i infrastruktury IT.

W celu zapewnienia konkurencyjności instytucji krajowego sektora nauki konieczny jest zakup nowej aparatury oraz modernizacja lub doposażenie istniejących urządzeń badawczych. Wiąże się to z wysokimi kosztami, na które składają się zakupy nowoczesnej aparatury, jej ubezpieczenie oraz eksploatacja. Rozbudowa istniejącej infrastruktury badawczej polegać będzie na jej unowocześnieniu wraz z utworzeniem nowych wspieranych przez technologie cyfrowe laboratoriów. Większość posiadanej aparatury była zakupiona w latach 2007-2012 w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka lub Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej. Niestety często są to urządzenia już wyeksploatowane, których serwisowanie jest kosztowne, a remont nieopłacalny. Co więcej, infrastruktura badawcza wymaga odpowiednio przystosowanych do obecnych warunków klimatycznych (wzrost temperatur) klimatyzowanych pomieszczeń, których utrzymanie z uwagi na wysokie koszty mediów jest obciążeniem nie do udźwignięcia przez jednostki naukowe.

Inwestycje na rozwój transformacji cyfrowej sektora nauki, z uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa i zgodnie z krajowymi strategicznymi kierunkami rozwoju w obszarze cyfryzacji.

Jednostki sektora nauki nie mogą być pominięte w realizacji procesu transformacji cyfrowej, zgodnie ze strategicznymi kierunkami rozwoju w obszarze informatyzacji kraju. Celem tych działań jest m.in. znaczące przyspieszenie gospodarcze oraz zmniejszenie różnic rozwojowych w stosunku do najbardziej zaawansowanych ekonomicznie krajów Europy. Konkurencyjność instytucji naukowych oraz niewykluczenie ich z udziału w strategicznych projektach europejskich w dużym stopniu zależy od stopnia wykorzystania technologii cyfrowych, zwłaszcza w zakresie tworzenia, gromadzenia i przetwarzania dużych zbiorów danych (big data), szerokiego wykorzystania sztucznej inteligencji i symulacji komputerowych pozwalających na skrócenie czasu oraz zmniejszenie nakładów finansowych na badania dla osiągnięcia celu końcowego. Dlatego finansowanie działań w zakresie zwiększenia cyfryzacji sektora nauki powinno być uwzględnione w inwestycjach KPO nadzorowanych przez Ministerstwo Cyfryzacji oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwo Wyższe.

Środki na wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w budynkach instytucji sektora nauki – w tym rewitalizację istniejących budynków, poprawę ich efektywności energetycznej, finansowanie nowych inwestycji (rozpoczętych i planowanych do realizacji), które prowadzą do oszczędności energetycznej, finansowanie inwestycji w OZE przeznaczonych na własny użytek, a nie budowanych dla celów komercyjnych.

W ramach Reformy B1.1 postulujemy o rozszerzenie zakresu o budynki instytucji sektora nauki oraz wprowadzenie możliwości dofinansowania instalacji odnawialnych źródeł energii pozyskiwanej na potrzeby pojedynczych obiektów lub grup obiektów (kampusów) należących do instytucji naukowych. Zakres części z nich ogranicza się jedynie do posadowienia urządzeń OZE (głównie paneli fotowoltaicznych), bez przeprowadzania innych działań poprawiających efektywność energetyczną - jak np. termomodernizacji, wymiany systemu oświetlenia itp. - koniecznych do osiągnięcia wskaźników efektywności energetycznej o co najmniej 30% (wymaganych w przypadku programów w ramach krajowych i regionalnych funduszy europejskich). Możliwość dofinansowania tego typu inwestycji dotyczyłaby różnych instytucji naukowych posiadających energochłonną infrastrukturę budowlaną i badawczą. Przykładowo, w warunkach rosnących kosztów energii wiele instytucji naukowych utrzymuje wysoce zaawansowaną infrastrukturę naukowo-badawczą niezbędną do prowadzenia energochłonnych i kosztownych badań laboratoryjnych. Sytuacje negatywnie wpływające na bezpieczeństwo energetyczne mogą przerwać ciągłość unikatowych badań, niszcząc przez to materiał i rezultaty często wieloletnich prac.